

Wyrok z dnia 23 lutego 2005 r.

III PK 85/04

Rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika (art. 52 § 1 k.p.) nie jest niezgodne z prawem, choćby pracodawca oprócz właściwej przyczyny uzasadniającej to rozwiązanie, podał także przyczyny nieuzasadnione.

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Krystyna Bednarczyk, Katarzyna Gonera.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 lutego 2005 r. sprawy z powództwa Stefana K. przeciwko M. Urzędowi Wojewódzkiemu w W. o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach z dnia 8 czerwca 2004 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej 1.000 zł (jeden tysiąc) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powód Stefan K. w pozwie z dnia 17 lutego 2003 r., skierowanym przeciwko Wojewodzie M. wnosił o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy na stanowisku dyrektora Ośrodka Informatyki Urzędu Wojewódzkiego w S., dokonanego w trybie art. 52 k.p. dnia 3 lutego 2003 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2003 r. oddalił powództwo. Podstawę wyroku stanowiły następujące ustalenia.

Powód Stefan K. był zatrudniony od dnia 1 lutego 1995 r. na stanowisku dyrektora Ośrodka Informatyki w S. na podstawie powołania przez Wojewodę S. Ośrodek Informatyki działał jako gospodarstwo pomocnicze Urzędu Wojewódzkiego w S. Po reformie administracji publicznej działał w ramach Urzędu M. w W. Zarządzeniem

[...] z dnia 11 grudnia 2002 r. Wojewoda M. zdecydował o połączeniu, poprzez inkorporację, dotychczasowych Ośrodków Informatyki w S. i w R. z Wojewódzkim Ośrodkiem Informatyki w W. Jednocześnie od dnia 1 stycznia 2003 r. powstały Oddziały Zamiejscowe w S. i w R. W związku z planowaną reorganizacją powód otrzymał w dniu 18 grudnia 2002 r. pismo odwołujące go ze stanowiska dyrektora Ośrodka Informatyki z dniem 31 grudnia 2002 r. z jednoczesnym zachowaniem okresu wypowiedzenia do dnia 31 marca 2003 r. W trakcie 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, Wojewoda M. pismem z dnia 22 stycznia 2003 r. poinformował powoda o rozwiązaniu z nim stosunku pracy bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Jako powód rozwiązania z nim stosunku pracy bez wypowiedzenia wskazano ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych polegające na pełnieniu funkcji prezesa zarządu konkurencyjnej wobec Ośrodka Informatyki w S. Spółki T. - M. Ośrodek Informatyki oraz podejmowaniu na szkodę pracodawcy działań przez przekazywanie kontrahentom Ośrodka Informatyki w S. nieprawdziwych informacji o jego likwidacji z zamiarem przejęcia zleceń przez Spółkę T. Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy stwierdził, że podane w piśmie z dnia 22 stycznia 2003 r. przyczyny w pełni uzasadniały rozwiązanie z powodem stosunku pracy bez wypowiedzenia. Działania powoda polegające na wysyłaniu do kontrahentów Ośrodka Informatyki nieprawdziwych informacji o jego likwidacji i oferowanie usług przez Spółkę T. - M. narażało Ośrodek Informatyki na szkodę w postaci możliwości utraty dotychczasowych klientów. Zdaniem Sądu pierwszej instancji także druga z przyczyn rozwiązania stosunku pracy z powodem była uzasadniona. Na podstawie art. 4 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679 ze zm.) powoda obejmował zakaz prowadzenia działalności gospodarczej (w tym między innymi pełnienia funkcji członka zarządu w spółce prawa handlowego) jako osobę zajmującą stanowisko równorzędne w rozumieniu tej ustawy kierownicemu stanowisku państwowemu. Naruszenie tegoż zakazu stanowiło na podstawie art. 5 ust. 1 powołanej ustawy przewinienie służbowe stanowiące podstawę do rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika. Sąd oddalił powództwo w stosunku do M. Urzędu Wojewódzkiego w W. jako legitymowanego w sprawie pracodawcy powoda.

W apelacji od powyższego wyroku powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy

do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu oraz uznanie za stronę pozwaną Wojewódzkiego Ośrodka Informatyki w W. Według powoda Sąd pierwszej instancji naruszył art. 4 w związku z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne przez przyjęcie, że przepis ten ma zastosowanie do dyrektora gospodarstwa pomocniczego jednostki budżetowej. Zdaniem powoda nie był on pracownikiem państwowym, gdyż był wynagradzany według innych przepisów niż urzędnicy państwowi oraz nie składał on oświadczeń majątkowych, do składania których byli zobowiązani dyrektorzy wydziałów M. Urzędu Wojewódzkiego. Powód zarzucił ponadto, że błędne jest ustalenie dokonane przez Sąd, a polegające na przyjęciu, iż wysyłając oferty usług T. - M. dopuścił się on ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Jego zdaniem Wojewódzki Ośrodek Informatyki w W. nie poniósł żadnych strat związanych z działalnością T. - M.

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Siedlcach oddalił apelację powoda jako bezzasadną. Zdaniem Sądu drugiej instancji, stroną pozwaną w sprawie jest M. Urząd Wojewódzki. Wojewódzki Ośrodek Informatyki w W. jest gospodarstwem pomocniczym M. Urzędu Wojewódzkiego. Wojewoda z kolei jest organem, który powołuje bądź odwołuje pracowników pełniących funkcje kierownicze w Urzędzie Wojewódzkim. Zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował do powoda regulacje przewidziane w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Powód zajmował stanowisko dyrektora gospodarstwa pomocniczego i podlegał regulacji z art. 2 pkt 2 wymienionej ustawy, tj. zajmował stanowisko równorzędne ze stanowiskami, do których ma zastosowanie powołana ustawa. Niezależnie od tego Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia, że zarzuty pozwanego zawarte w piśmie o rozwiązaniu stosunku pracy w trybie art. 52 § 1 k.p. były zasadne, w szczególności, że zachowanie powoda polegające na przesyłaniu informacji o likwidacji WOI w W. i ofert współpracy z T. - M. było działaniem na szkodę pozwanego. Sąd drugiej instancji podzielił w tym zakresie ocenę przedstawioną w orzeczeniu Sądu pierwszej instancji.

W kasacji od powyższego wyroku skarżący wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Skarżący wskazał na naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 4 oraz art. 5 w związku z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności go-

spodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, przez uznanie, że do powoda mają zastosowanie wskazane przepisy. Zdaniem skarżącego nie był on ani urzędnikiem państwowym, ani urzędnikiem samorządowym, ani też urzędnikiem służby cywilnej. Funkcja jaką pełnił nie wiązała się z podejmowaniem jakichkolwiek działań władczych (decyzje administracyjne), które wywierałyby skutek w sferze prawa publicznego, ale polegała wyłącznie na wykonywaniu czynności usługowych.

Kasacja oparta została również na podstawie, o której mowa w art. 393¹ pkt 2 k.p.c. W tym zakresie zarzucono naruszenie art. 233 § 1, art. 328 § 2 i art. 387 k.p.c., przez akceptację przez Sąd drugiej instancji, oderwanych od materiału dowodowego sprawy ustaleń Sądu pierwszej instancji oraz ograniczenie się w uzasadnieniu wyroku do potwierdzenia ustaleń Sądu Rejonowego, co w konsekwencji spowodowało niemożność kontroli sposobu rozumowania Sądu odwoławczego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji ustalono, że powód będący dyrektorem Ośrodka Informatyki w S. stanowiącego gospodarstwo pomocnicze Urzędu Wojewódzkiego w S. podlegał ograniczeniom w prowadzeniu działalności gospodarczej stosownie do art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679 ze zm.). Podstawę tego ustalenia stanowiło stwierdzenie, że powód zajmował stanowisko równorzędne stanowiskom państwowym wymienionym w art. 2 pkt 1 tej ustawy. Przesłanki tego ostatniego stwierdzenia w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji nie zostały ujawnione. Kwestia dopuszczalności zastosowania powyższej ustawy z 21 sierpnia 1997 r. do dyrektora przedmiotowego gospodarstwa pomocniczego została podniesiona w podstawach apelacji powoda, który zarzucił, że jego stanowisko nie miało cech wymaganej w art. 2 pkt 2 „równorzędności pod względem płacowym ze stanowiskami wymienionymi w pkt 1”. Sąd drugiej instancji uznał ten zarzut za bezzasadny, nie odnosząc się w uzasadnieniu swego wyroku do argumentacji skarżącego. W związku z tym, rozważając zarzuty kasacji należy zgodzić się ze skarżącym, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku zostało sporządzone z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. Niczego ze spornej kwestii nie wyjaśnia bowiem samo stwierdzenie, iż „powód zajmując stanowisko dyrektora gospodarstwa pomocniczego, jakim był Wojewódzki Ośrodek Informatyki w S. podlegał

wymienionej regulacji prawnej”. Było to oczywiście niewystarczające, skoro ustawa z 21 sierpnia 1997 r. dotyczy osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (art. 1), a w swej - mającej ewentualne zastosowanie do rozważanego stanowiska regulacji zawartej w art. 2 pkt 2 - obejmuje pracowników urzędów państwowych, zajmujących stanowiska równorzędne pod względem płacowym ze stanowiskami wymienionymi w pkt 1. Konieczne więc było skonkretyzowane ustalenie, którego ze stanowisk wymienionych w pkt 1, a są ich trzy kategorie, mogłoby dotyczyć stanowisko, które zajmował powód, a następnie wyjaśnienie struktury wynagradzania powoda, ażeby stworzyć w ten sposób niezbędne elementy dla podjęcia analizy, czy stanowisko powoda było „równorzędne pod względem płacowym” z wytypowanym do porównania stanowiskiem wymienionym w art. 2 pkt 1 ustawy pracownika urzędu państwowego, w tym członków korpusu służby cywilnej, zajmujących stanowiska kierownicze. Zgromadzony materiał sprawy nie jest wystarczający dla wyjaśnienia przedmiotowej kwestii. W szczególności uzasadniona wątpliwość powstaje na tle szczególnych przepisów o wynagradzaniu, które miały zastosowanie do wynagrodzenia powoda. Chodzi o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 lipca 1996 r. w sprawie zasad wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w niektórych jednostkach państwowej sfery budżetowej (Dz.U. Nr 97, poz. 453 ze zm.), którego zakres podmiotowy obejmuje stanowisko zajmowane przez powoda, ale nie obejmuje stanowisk wymienionych w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r.

W tej sytuacji, skoro uzasadnienie wyroku uniemożliwia weryfikację zaskarżonego kasacją ustalenia, Sąd Najwyższy uznał, że ten element podstawy prawnej zaskarżonego wyroku został skutecznie zakwestionowany i w związku z tym przy ocenie zgodności zaskarżonego wyroku z prawem należało pominąć zastosowanie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.

Bezzasadne są natomiast pozostałe zarzuty kasacji. Nie jest tak, jak zarzucił skarżący, jakoby decydujące o rozstrzygnięciach sprawy w obu instancjach ustalenia faktyczne zostały oderwane od materiału dowodowego sprawy. Powołując się na przedstawione wyżej podstawy wyroków Sądów obu instancji należy stwierdzić, że istota sprawy i odpowiadający jej zakres koniecznych ustaleń faktycznych, odnosiła się do weryfikacji podstaw rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedze-

nia, które zostały podane w piśmie Wojewody M. z dnia 22 stycznia 2003 r.; Sądy ustaliły pełną zgodność podanych w tym piśmie podstaw z rzeczywistością.

Po pierwsze, było bezsporne, że powód pełnił funkcję Prezesa Zarządu T. - M., Ośrodek Informatyki S. Spółki z o.o., będącej firmą konkurencyjną w stosunku do Ośrodka Informatyki, którego był dyrektorem. Po drugie, przesłanie przez powoda jako prezesa zarządu Spółki T. - M. pisemnych informacji o likwidacji Wojewódzkiego Ośrodka Informatyki w S. i ofercie współpracy w zakresie obsługi informatycznej zostało także przyznane przez powoda. Natomiast analiza treści informacji zawartych w pismach do klientów Ośrodka Informatyki w S., którego powód był dyrektorem, w kontekście ustalonej sytuacji faktycznej wprowadzenia klientów Ośrodka w błąd twierdzeniem o likwidacji Ośrodka Informatyki, co nie miało miejsca, a wynikało z zamiaru przejścia zakresu działalności Ośrodka, uzasadniała wyrażoną w uzasadnieniu wyroków obu Sądów ocenę, że powód w ten sposób ze swej winy dopuścił się ciężkiego naruszenia swych podstawowych obowiązków pracowniczych, bo wykorzystując swą pozycję u pracodawcy działał na jego szkodę. Nie budzi przy tym wątpliwości przedstawiona przez Sąd pierwszej instancji i podzielona przez Sąd drugiej instancji analiza procesu reorganizacji służb informatycznych w M. Urzędzie Wojewódzkim, w ramach której wprowadzie Ośrodek Informatyki w S. podlegał zmianom organizacyjnym przez strukturalne połączenie z Wojewódzkim Ośrodkiem Informatyki w W., to jednak w dalszym ciągu pozostawała w S. struktura dotychczasowego Ośrodka w formie oddziału zamiejscowego, zainteresowana w dalszym ciągu zakresem swej dotychczasowej działalności gospodarczej. W tym kontekście nie budzi wątpliwości ocena, że „powód jako dyrektor Ośrodka Informatyki w S. musiał być, ze względu na zajmowane stanowisko, osobą najlepiej poinformowaną o zakresie i celach planowanej reorganizacji Ośrodka, a w każdym razie musiał mieć jej pełny obraz po otrzymaniu zarządzenia Wojewody z dnia 11 grudnia, którego wykonanie powierzono w § 4 samemu powodowi jako Dyrektorowi Ośrodka, a które to zarządzenie, jak zeznał w imieniu strony pozwanej Dyrektor Biura Generalnego M. Urzędu Wojewódzkiego, powód otrzymał niezwłocznie po jego wydaniu” i dalsze stwierdzenie Sądu, że porównanie dat zarządzenia Wojewody i daty pisma reklamującego usługi konkurencyjnej spółki wskazuje, iż powód musiał mieć świadomość, że powołuje się na nieprawdziwe informacje.

Ponieważ, według niebudzącej zastrzeżeń oceny prawnej Sądów obu instancji, ustalone naruszenie przez powoda jego podstawowych obowiązków pracowni-

czych było wystarczającą przyczyną do rozwiązania z nim stosunku pracy na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., to nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy stwierdzony wyżej błąd Sądu polegający na niewyjaśnieniu tego, czy powód podlegał ograniczeniom przewidzianym w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Ostatecznie bowiem o zgodności zaskarżonego wyroku z prawem rozstrzyga jego zgodność z art. 52 § 1 pkt 1 k.p. a nie - jak dodatkowo ustaliły Sądy - że fakt prowadzenia przez powoda działalności gospodarczej stanowił sam przez się podstawę do rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia (art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił kasację, uznając, że zaskarżone orzeczenie mimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu (art. 393¹² k.p.c.).

=====